

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ:

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Миодраг Ралевић, проф. др, д.и.а., Урбанизам и планирање простора, Архитектонски факултет Универзитета у Београду
2. Миленко Станковић, проф. др, Архитектонско пројектовање, Архитектонско-грађевински факултет Универзитета у Бањој Луци
3. Бранкица Милојевић, доц. др, Урбанизам и планирање простора, Архитектонско-грађевински факултет Универзитета у Бањој Луци

Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив универзитета и факултета у којем је члан комисије стално запослен.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Драган Јевтић, дипл. инж. грађ., је рођен у селу Доњи Локањ, општина Зворник. Основну школу завршио је у Пилици, а средњу архитектонско-грађевинску школу завршио је у Лозници 1984. године. За успех у току школовања додељена му је Вукова диплома (број 02-345). Даље школовање, наставља на Грађевинском факултету у Суботици и 1991. године дипломира на конструктивном смеру са оценом 10. Школске 2005/2006 године уписује магистарске студије на Техничком факултету „Михајло Пупин“ у Зрењанину, а магистарску тезу под називом „Утицај избора модела управљања чврстим комуналним отпадом на просторни план СО-е Зворник“ брани 2008. године.

По завршетку факултета од 1991.-1993. године ради у средњој грађевинској школи у Лозници као предавач стручних предмета. Након тога прелази у општинску управу општине Зворник, где ради на месту начелника Одељења за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и екологију. У периоду од 1995-1998 бива постављен на место директора ДП „Декор“ у Зворнику, након чега се поново враћа на своје претходно радно место у општинској служби. Од јануара 1999. до фебруара 2003. године ради на пословима самосталног стручног сарадника у Одељењу за просторно уређење општине Зворник, а од фебруара 2003. до новембра 2011. године обавља функцију начелника Одељења за просторно уређење општине Зворник. Решењем Владе Републике Српске број 04/1-012-2-2375/11 од 27.10.2011. године („Службени гласник Републике Српске“, бр. 107/11) постављен је за помоћника министра за урбанизам и просторно уређење у Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију Владе Републике Српске, након

у њиховом архитектонском изразу. Индуктивно-дедуктивна метода користиће се да се полазећи од појединачних, конкретних чињеница дође до одговарајућих закључака и обрнуто, да се до појединих закључака дође на основу рашчлањивања целине на више елемената. Метода типолошке анализе користиће се при препознавању и класификацији појединих заједничких елемената у архитектонском изразу, односно архитектонској форми, стилу, правилима грађења и организацији простора црквених објеката и комплекса. Финални корак истраживања представљаће синтеза и интерпретација претходних анализа и резултата истраживања, на основу којих ће бити изведени закључци.

Научни допринос истраживања

Кроз своју докторску дисертацију кандидат на оригиналан начин, базиран на научно-методолошким основама, обрађује лично интересовање везано за истраживање српског православног градитељства на примеру Епархије зворничко-тузланске и као крајњи циљ, поставља себи задатак да укаже на могућности и праваца његовог осавремењавања.

Научни допринос рада пре свега би се огледао у излазним подацима самог рада тј. предложеним могућностима и правцима осавремењавања српског православног градитељства. Научни допринос би се такође огледао и у прикупљању и сређивању грађе везане за тему традиционалног и историјског православног градитељства на простору Епархије зворничко-тузланске, али и шире.

Кроз рад ће бити постигнути и одређени стручни доприноси: 1) приближавање концепата из области црквеног градитељства широј стручној јавности и 2) систематизација истраживања која разматрају традиционално и историјско православно градитељство и оних која се баве савременим тенденцијама у овој области.

- а) Значај истраживања;
- б) Преглед истраживања;
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;
- г) Материјал и метод рада;
- д) Научни допринос истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Кандидат Драган Јевтић, дипл. инж. грађ., је кроз своје раније радове и ангажовање исказао интересовање за истраживачки и стручни рад, и на основу академских и стручних резултата у току своје професионалне каријере, испуњава услове неопходне за израду докторске дисертације.

Предложена тема Могућности и правци осавремењавања српског православног градитељства на примеру Епархије зворничко-тузланске је адекватно формулисана и заокружена у истраживачку тему. Хипотезе су научно добро постављене и могу се непосредно кроз истраживање проверити. Предложене методе истраживања су добро изабране, док су структура рада, извори и литература детаљно изложени, тако да се може добити јасна представа о предложеном истраживању. Комисија сматра да је предложена тема веома актуелна и код нас недовољно истражена и да ће допринети унапређењу стручних сазнања у предметној области.

Приказана структура и методологија истраживања доказ су способности кандидата да препозна истраживачки проблем, врло јасно формулише хипотезе, пронађе

На основу дефинисаног главног циља и непосредних циљева научног истраживања, дефинишу се и следећи задаци ове докторске дисертације:

- Проучавање православне религије, религијских-теолошких канона и црквених правила и програма православне хришћанске религије и њихов утицај на црквено градитељство;
- Проучавање српске православне вере и обичаја и историје српске православне цркве и њених утицаја на формирање градитељског оквира у градњи цркава и манастира;
- Проучавање српског црквеног градитељства, заступљених стилова и развоја кроз векове;
- Сагледавање свих битних околности које су утицале на српско црквено градитељство и његов развој, како би се извршила његова класификација и типологизација;
- Истраживање и проучавање савремених технолошких и градитељских остварења кроз примере урбане обнове, реконструкције и ревитализације грађевинских објеката са посебним освртом на црквене грађевине;
- Истраживање и проучавање изведених примера црквеног градитељства на простору Србије, Републике Српске и Босне и Херцеговине, како новоизграђених тако и старих реконструисаних црквених објеката и сагледавање свих битних околности које су утицале на савремено српско црквено градитељство, посебно оних у чијој је изради учествовао и сам аутор (кандидат);
- Истраживање и проучавање новоизграђених црквених грађевина и реконструисаних старих, на простору Епархије зворничко-тузланске, уз сагледавање свих битних околности које су утицале на црквено градитељство ове епархије.

Материјал и метод рада

Материјал који ће се користити у научном раду, приликом израде докторске дисертације, обухватаће релевантну литературу у оквиру теме истраживања. Материјал који ће послужити за истраживање у формирању информационе основе јесу општа литература, затим примарна и секундарна, као и подаци са терена, планови и пројекти новоизграђених црквених грађевина у чијој је изради учествовао и сам кандидат. Прикупиће се сва доступна литература, скице, планови и пројекти, као и подаци са терена, фотографије и др. српског црквеног градитељства новијег доба, посебно српског црквеног градитељства новијег доба које припада Епархији зворничко-тузланској, као главног предмета анализе рада.

Одабир метода рада усклађен је са предметом истраживања и сходно томе кроз рад ће бити примењивано више истраживачких метода. Кроз рад, истраживање ће почети од теретског дефинисања предмета и задатака истраживања и приказа основних теоријских појмова значајних за само истраживање. Затим ће се приступити формирању документационо-аналитичке основе података који су у складу са темом рада, анализи прикупљене грађе, примарних и секундарних извора. У раду ће се користити следеће методе: анализа садржаја, анализа и синтеза, историјска, архитектонска и компаративна метода. Наведене методе ће бити комбиновано коришћене па је врло важно нагласити да ће уз истовремено коришћење више метода доћи до већих доприноса и успешности завршетка овог рада.

Компаративна метода користиће се при поређењу црквених грађевина, како у првом делу рада историјских тако и у другом делу савремених црквених објеката и комплекса, да би се установиле одређене заједничке црте, сличности али и разлике

идентитетом српског историјско-културолошког кода и трајања припадања српског народа православној вери³.

У периоду увођења демократије и враћања вере на велика врата дошло је до нагле потребе оживљавања постојећих грађевина, великог броја нових црквених комплекса и објеката. У овом периоду убрзане градње црквених објеката дошло је до супротстављања на први поглед опречних тенденција. Са једне стране тежило се „копирању“ ранијих образаца градње (већином по правилима византијске школе), док је са друге стране било покушаја увођења извесних промена у архитектонској форми са образложењем да се и црквени објекти морају прилагодити „савременим“ трендовима.

На подручју Зворничко-тузланске епархије градило се изузетно пуно црквених објеката при чему је успео да се очува идентитет српског-православног црквеног градитељства уз делимично прилагођавање архитектонске форме црквеног објекта оновременим захтевима⁴.

У том контексту основни циљ докторске дисертације је сагледавање праваца и могућности осавремењавања (прилагођавања савременим трендовима) српског православног градитељства уз поштовање (и не-мењање) религијско-теолошких канона и кроз омогућавање промена које ће јачати препознатљивост идентитета српског оновременог кода црквених објеката, привлачења и посвећености српског народа православној вери.

Непосредни циљеви истраживања су вишеструки:

- Упознавање са религијско-теолошким канонима, као и специфичностима црквених програма, односно истицање теолошких и литургијских правила у формирању црквених објеката и комплекса;
- Анализа српског црквеног градитељства, проучавање заступљених стилова у српском црквеном градитељству и истраживање развоја српског црквеног градитељства кроз векове;
- Класификација и типологизација српског црквеног градитељства;
- Упознавање са савременим технолошким и градитељским могућностима као и начинима и облицима реконструкције и обнове црквеног градитељства и градитељства уопште;
- Анализа одабраних примера реконструисаних и обновљених објеката код нас и у свету;
- Анализа изведених примера црквеног градитељства новијег доба на простору Србије, Републике Српске и Босне и Херцеговине, како новоизграђених, тако и старих реконструисаних црквених објеката;
- Класификација и типологизација српског црквеног градитељства новијег доба;
- Посебна анализа новоизграђених црквених грађевина и реконструисаних старих црквених објеката, Епархије Зворничко-Тузланске, једне од пет епархија српске православне цркве на простору Босне и Херцеговине, у чијој је изради учествовао и сам кандидат;
- Формирање својеврсних препорука, праваца и могућности осавремењавања српског црквеног градитељства а у циљу јачања идентитета српских црквених објеката.

³ Најбољи пример је покушај утврђивања традиционалног стила у периоду од средине XIX до средине XX века (Кадијевић, 1997)

⁴ Аутор је учесник у изради великог броја црквених објеката

- 4.1. Правци развоја и унапређења изградње црквених објеката на подручју Епархије Зворничко-Тузланске
- 4.2. Формирање канонско-религијске основе осавремењавања објеката православно-хришћанске религије
- 4.3. Кодекс (правилник) изградње савремених православних црквених објеката – уважавање религијских канона
5. Напомене и допуне
6. Библиографија
 - 6.1. Документација о црквеном градитељству
 - 6.2. Непосредно коришћена литература
 - 6.3. Посредно коришћена литература
 - 6.4. Општа и пратећа литература из области савремене урбане реконструкције и ревитализације

Радна хипотеза са циљем истраживања

Због сложености материје проучавања српског црквеног градитељства, могућности и праваца његовог осавремењавања, на примеру Епархије зворничко-тузланске, радна хипотеза је структурирана на више нивоа:

1. Основна претпоставка је да ће проучавање и упознавање религијско-теолошких канона, као и специфичности црквених правила, формирање базе типолошког проучавања и литургијског знања бити предуслов формирања базе за научни приступ црквеном градитељству.
2. Полазна хипотеза је да ће се анализом српског црквеног градитељства кроз векове, заступљених стилова у српском црквеном градитељству и развоја српског црквеног градитељства, створити основа за његов даљи развој односно осавремењавање.
3. Претпоставка је да ће се упознавањем са савременим технолошким и градитељским могућностима као и начинима и облицима реконструкције и обнове створити могућност за њихову примену у српском црквеном градитељству.

Циљна хипотеза је да ће се анализом изведених добрих и лоших примера црквеног градитељства новијег доба на простору Србије, Републике Српске и Босне и Херцеговине, како новоизграђених, тако и старих, реконструисаних, црквених објеката, посебно анализом Епархије зворничко-тузланске створити основа за формирање праваца и могућности осавремењавања српског црквеног градитељства и јачање идентитета српских црквених објеката.

Српско православно црквено градитељство има вишевековни континуитет грађења током ког су се јасно искристалисани „кодекси“ – архитектонска форма, правила грађења и организације простора, засновани на теолошко-религијским православним канонима који се нису мењали кроз векове, док је архитектонско обликовање структуре доживљавало минималне промене у следећим правцима:

1. Прилагођавањем културолошко-друштвеној средини у којој су настајали и трајали¹,
2. Прилагођавањем природно-морфолошким и условима амбијента, сурове (и сирове) изворно природне средине²,
3. Поступном прилагођавању архитектонског израза, у последњим фазама развоја, у циљу чувања изворног идентитета православља и трагања за

¹ Примери су православне цркве које су настајале на подручју данашње Војводине, које су грађене у барокном стилу, а у оквиру аустроугарске империје

² Пример Хиландара

српског црквеног градитељства и сликарства, кроз векове. Затим се приступа анализи архитектонских стилова, архитектонске форме, правила грађења и организације простора, њиховог развоја и унапређења, као и њиховој класификацији и типологизацији.

Трећа фаза - Подразумева формирање теоретске основе и информационе базе о савременим технолошким и градитељским могућностима, облицима и начинима реконструкције и обнове, који се могу применити на црквено градитељство, изградњу нових објеката и комплекса али и реконструкцију и обнову постојећих, а истовремено допринети њиховом осавремењавању и јачању њиховог идентитета.

Четврта фаза - Обухвата анализу изведених новопроектованих црквених објеката и комплекса, као и новообновљених старих црквених објеката и комплекса, посебно Епархије Зворничко- Тузланске. Ова фаза обухвата и компаративну анализу истих. Посебно се анализирају и упоређују коришћени архитектонски стилови, архитектонска форма, правила грађења и организација простора.

Пета фаза - На основу анализа изведених примера, као и савремених могућности у области градитељства, које се могу применити на црквено градитељство, религијско-технолошких канона и традиционалних образаца формирају се могућности и правци осавремењавања српског православног црквеног градитељства и јачања идентитета српске православне цркве уопште и српског православног црквеног градитељства.

Прелиминарна структура и садржај докторске дисертације:

0. Предговор
 - 0.1. Увод
 - 0.2. Полазно образложење избора теме
1. Образложење докторске дисертације
 - 1.1. Предмет (и проблем) истраживања
 - 1.2. Приступ и циљеви истраживања
 - 1.3. Полазне хипотезе истраживања
 - 1.4. Задаци истраживања
 - 1.5. Методи истраживања
2. Теоретско-религијска основа српског црквеног градитељства
 - 2.1. Религијско-теолошки канони и правила православне хришћанске религије од утицаја за формирање и изградњу црквеног градитељства
 - 2.2. Типолошка основа православно-хришћанске религије за категоризацију и класификацију објеката и комплекса црквеног градитељства
 - 2.3. Хронолошко-теоретски преглед заступљених стилова изградње српске православне религије – кодекси, правила, стилови...
 - 2.4. Савремени методи, облици и технологије реконструкције и ревитализације архитектонско-урбаних склопова са посебним освртом на црквене грађевине
3. Савремено црквено православно-хришћанско градитељство на простору српског народа (Србије, Републике Српске, Босне и Херцеговине...)
 - 3.1. Проучавање околности (друштвене, економске, технолошке...) које су утицале на савремено црквено градитељство православно-хришћанске религије
 - 3.2. Преглед и приказ новоизграђених и реконструисаних црквених грађевина на простору српског народа
 - 3.3. Детаљно проучавање и истраживање новоизграђених и реконструисаних црквених грађевина и комплекса на простору епархије Зворничко-Тузланске
4. Закључна разматрања

инструменти планирања простора у тржишним условима, процена вредности непокретности, страна 307-315, ISBN 978-86-84275-27-3)

- Павивић, М., Павловић, А., Јевтић, Д.: Еколошки ефекти повећања енергетске ефикасности у систему управљања чврстим комуналним отпадом, II симпозијум „Рециклажне технологије и одрживи развој“, Сокобања: 2007, стр. 366-374)
- Павловић, М., Јевтић, Д., Павловић, А., Велимировић, М.: Ресурси успостављања рециклажног процеса у Зрењанину, II симпозијум „Рециклажне технологије и одрживи развој“ са међународним учешћем, Бор: Технички факултет у Бору Универзитета у Београду, октобар 2007, стр. 388-395, ISBN 98786-80987-53-8.

а) Навести неопходне биографске податке: школовање, успјех у току школовања, кретање у служби, резултати научно-истраживачког или стручног рада, јавна признања, друштвене активности и познавање страних језика;

б) У прилогу биографије доставити списак објављених научних радова.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

Истраживање под насловом „Могућности и правци осавремењавања српског православног градитељства на примеру Епархије зворничко-тузланске“ значајно је са више аспеката. Пре свега, истраживање тежи да се преко анализе традиционалног православног градитељства укаже на основне елементе традиционалног градитељства, да се прикаже њихов развој током времена и да се финално укаже и на могућности и правце његовог даљег развоја, односно осавремењавања. Са друге стране, будући да се истраживање базира на области Епархије зворничко-тузланске и, поред традиционалних, проучава и конкретне примере са тог подручја, истраживањем се омогућава и стварање јединствене базе православног црквеног градитељства везаног за ово подручје.

За тему ове дисертације посебно су значајна истраживања везана за традиционалне форме црквеног градитељства, симболику простора и појединачних делова црквених грађевина, као и истраживања везана за њихову данашњу, савремену интерпретацију. У раду ће бити приказани бројни примери савремених црквених објеката кроз које ће се анализирати савремени приступ и тумачење црквених канона у градитељству, њихова подударана и одступања у односу на традиционалне форме и могућности осавремењавања традиционалних форми.

Преглед истраживања

Основни задатак истраживања заснива се на формирању праваца и могућности осавремењавања српског црквеног градитељства.

План рада обухвата следеће фазе:

Прва фаза - Кроз рад се првенствено приступа теоретском истраживању и упознавању са религијско-теолошким канонима. Упознаје се са просторним потребама цркве, симболима и др. битним религијским знањима за изградњу црквених објеката и комплекса.

Друга фаза - Затим, се на основу доступне литературе, прикупљене грађе, цртежа, скица и планова, као и информација са терена, даје јединствен преглед развоја

спроведеног јавног конкурса, где ради до данас.

Радови из струке

У периоду од 1997. до данас радио је на пословима пројектовања и пројектантског надзора над извођењем преко 80 објеката укупне бруто површине око 55000m² пословног, стамбеног, производног и складишног простора. Ови објекти су пројектовани и изведени на подручју Вишеграда, Пала, Тузле, Бијељине и Зворника.

Посебну област интересовања кандидата представљају религијски објекти. Учествовао је у пројектовању и надзору над извођењем религијских објеката и то 22 црквене грађевине и 42 пратећа објекта (палионице, звоници, конаци, чесме...), као и надзор над изградњом 3 џамије. Сви поменути религијски објекти налазе се на подручју Зворничко-тузланске епархије и Зворника. Од радова у овој области нарочито се издвајају комплетно архитектонско-грађевинско пројектовање комплекса манастира „Сасе“ на подручју општине Сребреница, као и ауторство Саборног храма у Зворнику.

За наведене радове кандидат је четири пута одликован Епископским Граматом признања Епископа господина Василија и Орденом Светог Саве II степена Патријарха Српског господина Павла.

Усавршавање

Стручно усавршавање везано је за послове на којима је био ангажован и за лична интересовања. Од 2001. године редован је учесник Летње школе урбанизма која се одржава у организацији Удружења урбаниста Србије. У више наврата учествовао је на научном скупу „Савремена теорија и пракса у градитељству“ у организацији Министарства за просторно уређење, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и екологију и Завода за изградњу града Бања Лука у Бања Луци. У току 2003. године био је представник општине Зворник у тиму из Босне и Херцеговине у студијском путовању у Пољску са едукативним садржајем, тема – екологија и управа.

Објављени радови:

- Урбанистички план „Зворник 2020“ – Научно-стручни скуп – Летња школа урбанизма – Тара 31.5.-2.6.2010. (Публикација Мониторинг и конверзија, страна 167-175, ISBN 978-86-84275-22-8, COBISS.SR-ID 175665164)
- Обнова манастира Сасе – Стручни часопис „м-Квадрат“, број 4, март 2009. године (стр. 23-26)
- Процјена вриједности непокретности – Стручни часопис „м-Квадрат“, број 7, мај 2009. године (стр. 69-73)
- Документација о изградњи објеката – Стручни часопис „м-Квадрат“, број 10, август 2009. године (стр. 38-43)
- Усвајање и реализација просторних и урбанистичких планова као стратешка основа развоја општине Бијељина у периоду од 1995. до 2010. године – Међународно научно-стручни скуп, Летња школа урбанизма, Кладово 30.5.–1.6.2011 (Публикација Процеси легализације и усвајање и реализација урбанистичких и просторних планова, страна 175-183, ISBN 978-86-84275-25-9, COBISS.SR-ID 183968780)
- Процес легализације – искуства Зворника – Међународни научно-стручни скуп, Летња школа урбанизма, Кладово 30.5.–1.6.2011 (Публикација Процеси легализације и усвајање и реализација урбанистичких и просторних планова, страна 185-192, ISBN 978-86-84275-25-9, COBISS.SR-ID 183968780)
- Процјена вриједности непокретности - Међународни научно-стручни скуп, Летња школа урбанизма, Тара 29.5.-31.5.2012. (Публикација Нови

адекватне методе за њихову проверу, анализом доведе у везу различите области истраживања посматране са више различитих аспеката и изведе нове, научно засноване закључке. Истраживачки квалитети кандидата могу се посебно уочити у проучавању теоретске, историјске литературе и документације, затим у избору релевантних извора, њиховој научној анализи и разумевању контекста проблема, повезивању различитих проблемско-тематских области које се баве постављеним проблемом.

Научни допринос рада пре свега би се огледао у излазним подацима самог рада тј. предложеним могућностима и правцима осавремењавања српског православног градитељства. Посебан допринос рада се остварује кроз прикупљање и сређивање историјске и друге грађе која се бави традиционалним и историјским православним црквеним градитељством, са нарочитим освртом на простор Епархије зворничко-тузланске. Битно је такође нагласити да предложено истраживање нема само теоријски значај, већ да би значајну улогу имала и могућност практичне примене његових резултата.

Комисија констатује да је предложена тема актуелна и недовољно истражена на овим просторима; да су структура рада, предложене методе истраживања, постављене хипотезе и предложена литература адекватно и промишљено одабрани и дефинисани и, поред свега, истиче способност кандидата за самостални научно-истраживачки рад. На основу свега наведеног, комисија за оцену подобности теме и кандидата са задовољством констатује да се пријава тезе може у потпуности прихватити и предлаже ННВ-у Архитектонско-грађевинског факултета Универзитета у Бањој Луци да Драгану Јевтићу, дипл. инж. грађ., одобри рад на изради докторске тезе под називом: „Могућности и правци осавремењавања српског православног градитељства на примеру Епархије зворничко-тузланске“.

- а) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;
- б) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;
- в) Мишљење о предложеној методи истраживања;
- г) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.
- д) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.
2. _____
3.
4. _____
5. _____
6. _____

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.